

Stichting Multi Nationale
Ondernemingsradenoverleg

Eerste resultaten onderzoek naar
implementatie
Medezeggenschap MVO modelcode
bij de MNO leden

25 januari 2012

Stichting Multi Nationale
Ondernemingsradenoverleg

Deze notitie beschrijft de resultaten van het eerste onderzoek naar de toepassing van de in samenwerking met de Nyenrode Business Universiteit het Center for Sustainability opgestelde Medezeggenschap MVO modelcode onder de bij de Stichting Multi Nationale Ondernemingsradenoverleg (MNO) aangesloten leden. Het onderzoek is uitgevoerd eind 2011 door een daarvoor ingestelde werkgroep binnen het MNO. De resultaten worden toegelicht. Bovendien wordt toegelicht hoe, van uit de 'best practices,' MVO in de dagelijkse medezeggenschapspraktijk versterkt kan worden.

Opdrachtgever: Stichting MNO
Werkgroep MNO: Mathi Bouts, Sietse Brouwer en Nol Westermann

Contactgegevens
www.stichting-mno.nl
Mathi Bouts, Voorzitter
) 06-23977411
* mathi.bouts@klm4u.com

Hoofddorp, 25 januari 2012

Inhoud

Lijst met afkortingen.....	3
0 Samenvatting	4
1. Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding en doelstelling.....	5
1.2 De Modelcode vertaald naar 4 domeinen	6
1.3 Onderzoeksaanpak.....	7
2. De eerste resultaten en hoe hiermee aan de slag te gaan.....	7
2.1 Deelname en overall score	7
2.2 Twee vertegenwoordigers uit verschillende branches vergeleken	8
3 Eerste voorlopige conclusies.....	10
3.1 MVO is voor de MNO leden een herkenbaar thema	10
3.2 Op weg naar de MVO modelcode	10
3.3 Vervolg	10
4 Bijlagen	12
Bijlage 4.0 - Overzichtscores per bedrijfstak	12
Bijlage 4.1 - Medezeggenschap MVO Modelcode.....	14
Bijlage 4.2 - Schriftelijke enquête MNO-leden	20
Bijlage 4.3 - Overzicht van multinationals aangesloten bij MNO	26

Lijst met afkortingen

AvA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
BW	Burgerlijk Wetboek
COR	Centrale Ondernemingsraad
CSR	Corporate Social Responsibility
MNO	Stichting MultiNationale Ondernemingsradenoverleg
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
Mz	Medezeggenschap
OR	Ondernemingsraad
RvB	Raad van Bestuur
RvC	Raad van Commissarissen
WOR	Wet op Ondernemingsraden

0 Samenvatting

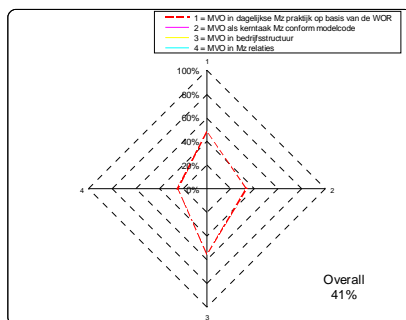
Eerste resultaten onderzoek naar de implementatie van de Medezeggenschap MVO modelcode

In 2011 heeft de Stichting MultiNationale Ondernemingsradenoverleg in samenwerking met het Center for Sustainability van de Nyenrode Business Universiteit de 'Medezeggenschap MVO modelcode' opgesteld. De MVO Modelcode is de uitkomst van een onderzoek naar de betrokkenheid van de medezeggenschap rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en is een handleiding om de rollen tussen de RvB, de RvC en de (C)OR rond het MVO-beleid te beschrijven en te verankeren. Tot dan ontbrak een dergelijke duidelijke rolbeschrijving.

Het MNO heeft niet alleen toegezegd het gebruik van de MVO Modelcode onder zijn deelnemers te stimuleren, maar ook een jaarlijks voortgangsonderzoek uit te voeren om te bekijken in welke mate de MVO Modelcode door de deelnemers in hun overleg wordt toegepast. De voorliggende notitie geeft de resultaten weer van een eerste onderzoek één jaar na vaststelling van de MVO Modelcode.

Omdat invoering van de MVO Modelcode tijd en structurering vraagt is er voor gekozen te monitoren in hoeverre de deelnemers in hun medezeggenschapsactiviteiten de MVO Modelcode benaderen. Daarvoor is een vragenlijst opgesteld die de MVO Modelcode nauw volgt, maar de mogelijkheid geeft een viertal domeinen te onderscheiden waarmee de ontwikkeling in kaart te brengen is. Bijkomend voordeel is dat er optimaal van het lerend netwerk, dat het MNO vormt, gebruik gemaakt kan worden doordat 'best practices' zichtbaar worden. Door de gegevens van alle MNO deelnemers te verzamelen, wordt het mogelijk zichzelf te vergelijken met 'een gemiddelde score' van alle MNO deelnemers, maar ook te kunnen leren van de collega's binnen en buiten de eigen branche.

De resultaten zijn verdeeld over een viertal domeinen:

1 MVO in dagelijkse medezeggenschapspraktijk op basis van de WOR

Hoe de Mz de al in de wet- en regelgeving beschikbare middelen om in de dagelijkse medezeggenschapspraktijk MVO aspecten in te brengen gebruikt.

2 MVO als kerntaak Mz conform modelcode

Dit domein geeft aan in welke mate in de structuur en volgens de modelcode specifieke elementen binnen de medezeggenschap gewerkt wordt.

3 MVO in de bedrijfsstructuur

Geeft aan hoe MVO in de bedrijfsstructuur verankerd is. Hoe het bedrijf het doet op MVO bepaalt n.l. ook het succes van de medezeggenschap op het gebied van MVO.

4 MVO in medezeggenschap relaties

Dit domein geeft aan in welke mate de medezeggenschap MVO in zijn (formele en informele) contactmomenten aan de orde brengt.

Van de MNO deelnemers heeft 88% aan het onderzoek meegewerkt. Uiteindelijk is de harde conclusie dat 0% van de leden de MVO Modelcode in zijn geheel toepast. De overall score is dat de Modelcode tot op 41% benaderd wordt.

De conclusie daaraan koppelen dat de MNO deelnemers MVO niet op hun agenda hebben staan is onterecht. 77% van de aangesloten medezeggenschapsorganen kent een 'MVO medezeggenschapsfunctionaris of commissie' die als aanspreekpunt fungeert betreffende MVO. Zelfs 87% belicht en betreft bij advies- of instemmingsaanvragen expliciet een MVO-perspectief. Een bijna gelijk percentage maakt MVO thema's bespreekbaar in de overlegvergadering. De activiteiten van het bedrijf t.a.v. MVO worden ook gespiegeld in de aandacht van de medezeggenschap daarvoor. 94% van de bedrijven kent namelijk een MVO beleid of CSR statement. De vraag is of dit ook voor de Raad van Commissarissen geldt: slechts 19% van de MNO leden geeft aan ook een zgn. 'MVO Commissaris' te kennen als een aangewezen lid dat aanspreekpunt is binnen de RvC voor MVO onderwerpen.

Het overall gemiddelde van 41% zegt ook niet zoveel. Er zijn MNO deelnemers die een overall score van 80% benaderen. Tussen de leden kan de informatie hoe in de praktijk het beste invulling gegeven kan worden aan de verschillende domeinen, zo uitgewisseld worden.

De eerste resultaten van de monitoring van de toepassing van de MVO Modelcode zijn voor het MNO nog geen aanleiding om de Medezeggenschap MVO Modelcode aan te passen. Dat is nog te vroeg en zou meer onderzoek vergen. Het MNO zal de zichzelf opgelegde taak voortzetten om zijn leden met de uitkomsten van het onderzoek te prikkelen en hun rol en bijdrage in het maatschappelijk verantwoord ondernemen uit te breiden.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De rol van medezeggenschap bij MVO

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is niet meer uit deze tijd weg te denken. MVO wordt voor overheid en burgers, bedrijven en klanten een steeds belangrijker onderwerp. Voor bedrijven wordt het zelfs een bepalende randvoorwaarde om als bedrijf niet alleen op de arbeidsmarkt attractief te blijven, maar ook om het bestaansrecht te verzekeren. Werknemers, consumenten/klanten en leefomgeving beoordelen het gedrag van de onderneming op het terrein van MVO. Vanuit het belang van het goed functioneren van de onderneming is het daarmee ook een belangrijk onderwerp voor de medezeggenschap. Door maatschappelijk verantwoord te ondernemen neemt een bedrijf de verantwoordelijkheid voor de effecten van de bedrijfsactiviteiten op mens en milieu. Maatschappelijk verantwoord ondernemen leidt tot betere resultaten voor zowel mens, maatschappij en milieu en creëert vaak nieuwe marktkansen, groei en innovatie.

Dat is ook de reden dat de ondernemingsraden, georganiseerd binnen de Stichting MultiNationale Ondernemingsradenoverleg (MNO), dit in 2009 tot één van de speerpunten benoemd heeft. De medezeggenschap kan namelijk een belangrijke rol spelen om bedrijf en medewerkers te stimuleren om op een maatschappelijk verantwoorde manier te werken en te handelen.

Begin 2010 is er een congres georganiseerd over de rol van medezeggenschap bij MVO.¹ Tijdens het congres bleek er bij de bij het MNO aangesloten ondernemingsraden veel interesse te bestaan om die rol breder op te pakken. Dit was aanleiding de concrete situatie verder te verkennen en is er besloten een onderzoek te starten naar de rol van de medezeggenschap bij MVO. Dit onderzoek is uitgevoerd door het Center for Sustainability² van de Nyenrode Business Universiteit en resulteerde in het rapport 'De rol van medezeggenschap bij maatschappelijk verantwoord ondernemen'³

Medezeggenschap MVO Modelcode

Uit het onderzoek bleek dat er geen concrete instrumenten zijn die duidelijk aangeven *hoe* de processen ten aanzien van vormgeving en implementatie van MVO-beleid binnen een bedrijf te verankeren en welke partijen daarbij een rol spelen. Vooral de beschrijving van de rol van de medezeggenschap ontbrak volledig. Dit heeft geleid tot het opstellen van de 'Medezeggenschap MVO Modelcode'. Deze Modelcode kan gebruikt worden als een handleiding om tot een heldere rolverdeling te komen tussen de RvB, de RvC en de COR rond het onderwerp MVO.

Monitoring Medezeggenschap MVO Modelcode door MNO

Het MNO heeft zich niet alleen geïnteresseerd in het creëren van aandacht voor het thema MVO, maar wil ook monitoren of en hoe de opgestelde MVO Modelcode onder haar deelnemers wordt gebruikt. Daarvoor heeft het MNO toegezegd onder de deelnemers een jaarlijks voortgangsonderzoek uit te voeren en daarover te rapporteren⁴. De voorliggende notitie geeft de resultaten weer van een eerste onderzoek één jaar na vaststelling van de MVO Modelcode.

Het MNO wil echter meer. Het MNO wil ook een positieve impuls doen uitgaan van de MVO Modelcode en "een ontwikkelingsperspectief"⁵ creëren. Door de vorderingen op de verschillende elementen die aangereikt worden vanuit de Modelcode in kaart te brengen, kunnen 'best practices' zichtbaar gemaakt worden en wordt het mogelijk voor de MNO deelnemers om van elkaar te leren.

De vragenlijst die basis van het onderzoek is en die de MNO deelnemers ingevuld hebben is zodanig opgezet dat het niet alleen een meetinstrument is om te kijken in hoeverre de MVO Modelcode toegepast wordt, maar ook

¹ De titel van de conferentie van 27 januari 2010 was 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen, niet alleen een verantwoordelijkheid van de ondernemer'. Voor een verslag van de conferentie, zie: www.stichting-mno.nl.

² Onderzoekers waren Tineke Lambooy, Irene Jonkers, Ard Hordijk (Nyenrode, Center for Sustainability)

³ Onderzoeksrapport werd gepubliceerd op 2 februari 2011 (zie www.stichting-mno.nl) en is mogelijk gemaakt door subsidiëring van het ministerie van EL&I, de bedrijven KLM, NS, Rabobank en TNT en de Stichting MNO zelf.

⁴ Zie onderzoeksrapport 'De rol van medezeggenschap bij maatschappelijk verantwoord ondernemen' hoofdstuk 4.5 en tekst inleiding Medezeggenschap MVO modelcode

⁵ zie onderzoeksrapport 'De rol van medezeggenschap bij maatschappelijk verantwoord ondernemen' hoofdstuk 3.5

fungeert als een ontwikkeltool. De inspanningen op het gebied van MVO bij de MNO deelnemers worden met elkaar vergeleken en zo kunnen de MNO deelnemers elkaar helpen om de MVO dialoog vorm en inhoud te geven.

Deze notitie is daarom ook in eerste instantie geschreven voor de MNO deelnemers om hen te ondersteunen bij het interpreteren van de eigen resultaten en de mogelijkheid te creëren zich te vergelijken met de 'best practices'⁶.

Er is een scan ontwikkeld waaruit ook visueel duidelijk wordt hoe een (C)OR zich met het MVO beleid binnen zijn bedrijf bezighoudt en die een mogelijke groei zichtbaar maakt. Een (C)OR die de vragenlijst invult kan daardoor direct zien in welke mate er voldaan wordt aan de MVO Modelcode en op welke terreinen hij zich verder kan ontwikkelen. Door de gegevens van alle MNO deelnemers te verzamelen, wordt het ook mogelijk zichzelf te vergelijken met 'een gemiddelde score' van alle MNO deelnemers, maar ook met de collega's binnen en buiten de eigen branche.

1.2 De Modelcode vertaald naar 4 domeinen

In de ideale situatie zouden alle MNO deelnemers met hun bestuurders afspreken om de MVO Modelcode te gaan hanteren in hun overleg en deze uit te voeren. Dat vraagt van alle betrokken partijen, de RvB, RvC en de (C)OR echter inspanningen die niet op stel en sprong gerealiseerd kunnen worden. Er is tijd voor nodig om de verschillende onderdelen van de MVO Modelcode in te voeren en vervolgens ook uit te voeren. Niet alle onderdelen zullen even snel toegepast kunnen worden. Die verschillende onderdelen van de Modelcode zijn in kaart gebracht.

Er is een structuur gedeelte in de MVO Modelcode te onderscheiden zoals het benoemen van verantwoordelijken binnen RvB, RvC en (C)OR voor MVO. Maar ook een gedragsdeel, namelijk in het uitdragen van MVO door de medezeggenschap in de communicatie en contacten met derden. Daarnaast zijn er elementen in de Modelcode die in lijn liggen met de toepassing van de mogelijkheden die al aanwezig zijn in de bestaande wetgeving (zoals WOR en BW) door bijvoorbeeld MVO aspecten te betrekken bij adviestrajecten. Er zijn echter ook specifieke MVO Modelcode punten te onderscheiden, zoals het formuleren van een eigen MVO visie door de medezeggenschap en het adviesrecht op het MVO plan.

Daarom zijn er een viertal deelgebieden (domeinen) benoemd, die hieronder worden toegelicht. Met de opgestelde vragenlijst worden de inspanningen gemeten van de ondernemingsraden op deze vier gebieden, die samen de MVO Modelcode vormen.

1 MVO in dagelijkse medezeggenschapspraktijk op basis WOR:

Veel Medezeggenschapsorganen gebruiken de beschikbare mogelijkheden in de wet- en regelgeving (BW (voordracht commissarissen) en WOR (recht op informatie, advies/instemmingsrecht etc.)) om in de dagelijkse medezeggenschapspraktijk MVO aspecten in te brengen en de vergaarde informatie te betrekken in haar adviezen. Ook gebruiken zij hun communicatiemiddelen en trainingen om dit onderwerp aan de orde te brengen. Dit domein geeft aan in welke mate daar al gebruik van gemaakt wordt.

2 MVO als kerntaak medezeggenschap conform modelcode: De MVO modelcode vraagt van de medezeggenschap meer dan alleen gebruik te maken van zijn al bestaande mogelijkheden in de wet- en regelgeving. De code vraagt ook zaken als MVO een eigen plek in de medezeggenschapsstructuur te geven, een eigen visie over wat de rol en positie van het bedrijf zou moeten zijn met betrekking tot de 3 P's (Planet, People, Profit) en dus MVO te ontwikkelen. Dit kan door actief op zoek te gaan naar informatie over de MVO activiteiten van het bedrijf en de meningen van anderen daarover te peilen. Dit domein geeft aan in welke mate in de structuur en naar geest van de modelcode binnen de medezeggenschap gewerkt wordt.

3 MVO in de bedrijfsstructuur: Een veel gevolgd uitgangspunt binnen de medezeggenschap is: 'medezeggenschap volgt zeggenschap'. Belangrijk is daarom te kijken naar hoe MVO in de bedrijfsstructuur verankerd is. Hoe het bedrijf het doet op het gebied van MVO bepaalt ook voor een deel het succes van de medezeggenschap op het gebied van MVO. Als MVO niet verankerd is/geen thema is binnen het bedrijf, is het voor de medezeggenschap dubbel zo lastig om voor MVO 'thema's te pleiten en deze naar voren te brengen (n.l. waar en bij wie).

⁶ In beginsel is de MVO Modelcode ook geschreven voor de leden van de multinationale ondernemingen die deelnemen in Stichting MNO. Zie: <http://www.stichting-mno.nl/>.

Door MVO in de bedrijfs-/overlegstructuur te verankeren ontstaat meer consistentie en continuïteit en wordt dit 'onafhankelijker' van de gedrevenheid van de uitvoerenden aan medezeggenschaps- en bedrijfsleidingkant. De mate van verankering van MVO in de bedrijfsstructuur geeft daarmee een achtergrond waartegen de inspanningen van de medezeggenschap afgezet moeten/kunnen worden. Dit domein geeft aan in welke mate MVO in de bedrijfs-/overlegstructuur is geborgd.

4 MVO in medezeggenschap relaties: Als de medezeggenschap zelf aan de slag gaat met MVO dan is het van belang niet alleen naar binnen (het bedrijf in) te kijken, maar ook naar buiten om te zien wat de invloed is van de bedrijfsvoering op Planet en People. Daarvoor kan de medezeggenschap gebruik maken van zijn bestaande contacten of daar naar op zoek gaan binnen en buiten het bedrijf. Ook is van belang dat de medezeggenschap voor zijn eigen MVO visie/standpunten staat en deze naar bijvoorbeeld collega werknemers, de Raad van Commissarissen of andere partijen uitdraagt. Anderzijds kan de medezeggenschap helpen door in zijn contacten de bedrijfsinspanningen met betrekking tot MVO uit te dragen en daarvoor draagvlak te creëren. Dit domein geeft aan in welke mate de medezeggenschap MVO in zijn (formele en informele) contactmomenten aan de orde brengt.

1.3 Onderzoeksaanpak

Voor het onderzoek is een schriftelijke enquête opgesteld die nauw de MVO Modelcode volgt en er naar vraagt of de genoemde delen uit de Modelcode ingevoerd zijn en/of uitgevoerd worden⁷.

De verschillende vragen en antwoorden zijn vervolgens toegekend aan één of meerdere van de bovengenoemde domeinen. Een positief antwoord geeft een positieve score op het bewuste domein. De methode is echter niet wetenschappelijk onderbouwd maar voornamelijk gebaseerd op ervaring en een positief resultaat na een testrun onder een geselecteerd aantal leden. De bedoeling is niet om wetenschap te bedrijven, maar te onderzoeken in hoeverre de Modelcode onder de MNO leden leeft en hen te ondersteunen bij de invoering daarvan. Dit door die gebieden aan te geven die nog aandacht nodig hebben. De opgedane ervaringen en een evaluatie zullen de methodiek verder moeten onderbouwen.

2. De eerste resultaten en hoe hiermee aan de slag te gaan

2.1 Deelname en overall score

Van de 50 MNO leden hebben 44 de enquête⁸ ingevuld en teruggestuurd. Dat is 88% van de MNO deelnemers. Vertaalt naar werknemers binnen Nederland vertegenwoordigen zij nagenoeg 590.000 werknemers of bijna 94% van de werknemers werkzaam bij de MNO leden.

Feitelijk heeft op het moment van uitvraag nog *geen* van de aangesloten MNO leden met hun bestuurders nog afgesproken om de MVO Modelcode te gaan hanteren in hun overleg en deze daadwerkelijk in zijn geheel uit te voeren. Dat is geen verrassing. Daarom is het onderzoek ook zodanig opgesteld dat bepaald kan worden hoever zij daarvan nog verwijderd zijn en op welke gebieden het nog extra inspanning vraagt.

De gemiddelde uitkomsten zien er als volgt uit:

	Domein	Score
1	MVO in dagelijkse Mz praktijk op basis van WOR	47%
2	MVO als kerntaak Mz conform modelcode	34%
3	MVO in de bedrijfsstructuur	55%
4	MVO in Mz relaties	25%

Overall gemiddelde score

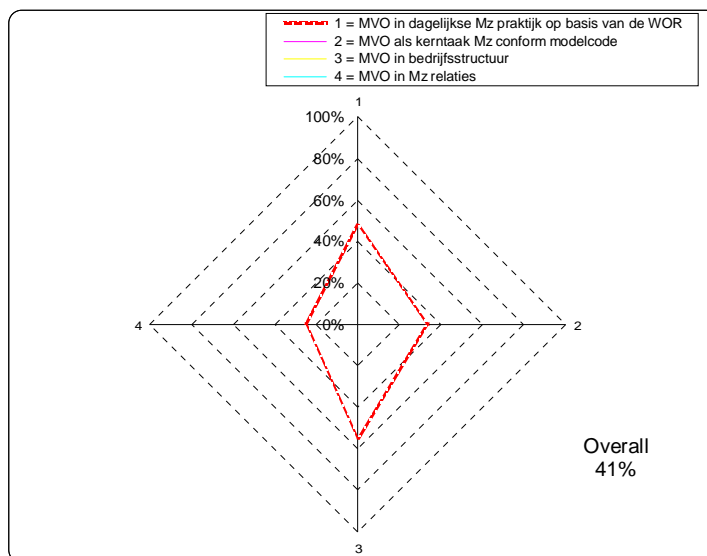
41%

Op zich zegt een rijtje cijfers niets. Daarom is ervoor gekozen om de resultaten ook visueel door middel van een plaatje aanschouwelijk te maken.

⁷ Iets afwijkend van de modelcode is een uitgebreide set vragen naar de toepassing van de mogelijkheden die al aanwezig zijn in de bestaande wetgeving (zoals WOR en BW).

⁸ In feite zijn er meer vragenlijsten ingevuld: van de 8 bedrijven verenigd in de PCOBB groep hebben naast de BAM Groep die zelfstandig deelnemer is van het MNO, ook 5 andere bedrijven uit de PCOBB groep afzonderlijk de vragenlijst ingevuld en opgestuurd.

Grafisch weergegeven:

Gemiddeld gezien benaderen de (Centrale) Ondernemingsraden aangesloten bij het MNO tot op 43% de uitvoering van de Modelcode. De domeinen waarop in het bijzonder nog stappen gemaakt zouden kunnen worden zijn: domein 2 *MVO als kerntaak Mz conform modelcode* en domein 4 *MVO in Mz relaties*.

Een gemiddelde score zegt echter niet zo heel veel. Pas in het onderlinge vergelijk wordt duidelijk waar de verschillen zitten en waar sommige ondernemingsraden het beter doen. Het MNO kan doordat zij over het overzicht van de uitkomsten beschikt, de ondernemingsraden die op zoek zijn naar verbetermogelijkheden met elkaar in verbinding brengen.

2.2 Twee vertegenwoordigers uit verschillende branches vergeleken

Afgesproken is om geen scores van individuele bedrijven bekend te maken⁹. Om toch duidelijk te maken hoe de resultaten te gebruiken, zijn twee bedrijven uit verschillende branches¹⁰ met elkaar vergeleken. Gekozen zijn voorbeelden uit de branches *Elektronica* en *Financiële instellingen*. In beide branches zijn er meerdere bedrijven bij het MNO aangesloten en voor beide branches hebben ook alle aangesloten bedrijven de vragenlijst ingevuld. Wanneer we de context, waarin de twee sectoren opereren met elkaar vergelijken, is het ook niet verwonderlijk dat tussen deze twee sectoren grote verschillen bestaan. De branches wijken van elkaar af, omdat het bij de één om een productieomgeving gaat en bij de ander om een vorm van dienstverlening. Verander bereidheid en verander capaciteit verschillen voor beide branches. De financiële sector stond onder hoge publieke en politieke druk na de bankencrisis. Daartegenover vraagt een aanpassing van productiewijze tijd en gaat dit vaak met hoge kosten gepaard. Wil de klant daarvoor wel betalen?

De scores van beide bedrijven in de verschillende branches:

Domein	Elektronica	Financiën
1 MVO in dagelijkse Mz praktijk op basis van WOR	47%	84%
2 MVO als kerntaak Mz conform modelcode	17%	71%
3 MVO in de bedrijfsstructuur	57%	81%
4 MVO in Mz relaties	20%	53%

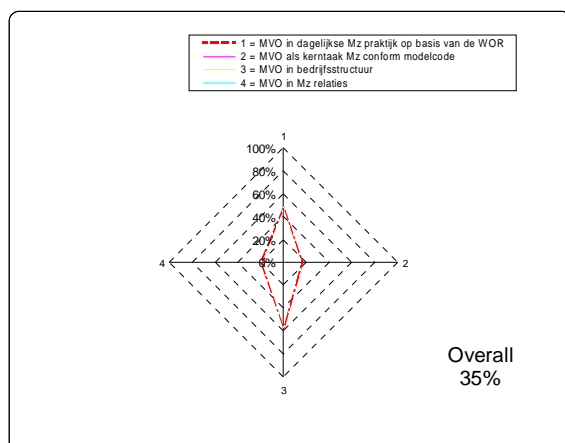
Overall score	35%	73%
---------------	-----	-----

Er zijn duidelijke verschillen op te merken. De medezeggenschap bij de Financiële instelling doet het veel beter dan de gemiddelde score, de medezeggenschap binnen de Elektronica scoort lager dan de gemiddelde totaalscore van de MNO bedrijven. Het verschil is ook zichtbaar in het diagram.

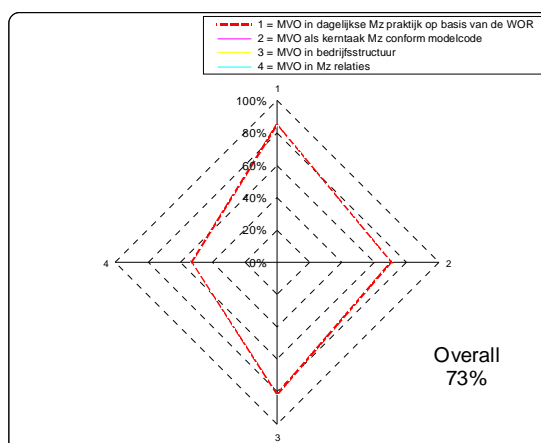
⁹ Doel is niet een 'naming and shaming' of het publiekelijk aan de kaak stellen van een als onbevredigend ervaren situatie. Het zou de bereidheid om deel te nemen aan het onderzoek ook schaden en de mogelijkheid van elkaar te leren te kort doen.

¹⁰ Zie voor de verschillende bij het MNO aangesloten branches en bedrijven bijlage 4.3

Elektronica

Financiële instellingen

Om de verschillen op de verschillende domeinen uit te kunnen leggen, moet gekeken worden naar de beantwoording van de vragenlijst¹¹.

Als naar de vragen gekeken wordt die onder het domein 1 'MVO in de dagelijkse praktijk' (het gebruikmaken van de bestaande mogelijkheden in de wet- en regelgeving BW en WOR) vallen, zijn onder andere de volgende verschillen op te merken:

- Bij de Financiële instelling speelt voor de medezeggenschap ten aanzien van de benoeming van bestuursleden een 'MVO-profiel' een rol bij het advies. Bij de Elektronica medezeggenschap is dit niet het geval;
- Bij de Financiële instelling is er aandacht voor de training van medezeggenschappers op het gebied van MVO en zijn er speciale studiedagen rond dat thema. Bij de Elektronica medezeggenschap niet;
- De toetsing van de MVO verrichtingen door een externe deskundige in opdracht van de bestuurder, worden in een overleg met de bestuurder besproken bij de Financiële instelling. Bij de Elektronica (C)OR niet.

Wat het verschil is, is daarmee duidelijk te maken. Hoe de medezeggenschap van de Financiële instelling invulling geeft aan dat MVO-profiel bij de benoeming van de bestuurder of hoe het programma van de trainingen en/of studiedagen er uit zien echter niet. Daarin kan de (C)OR van de Financiële instelling de elektronica collega's helpen. Het MNO kan op basis van de verkregen informatie deze collega medezeggenschappers met elkaar in contact brengen en hen aansporen om de kennis en ervaringen van de 'best practices' met elkaar te delen.

Een soortgelijke analyse kan gemaakt worden op domein 4 MVO in Mz relaties. De medezeggenschap van de Financiële instelling bespreekt onder andere het MVO-plan met andere medezeggenschapsorganen binnen het bedrijf en de eigen MVO afdeling. Bij de Financiële instelling heeft de (C)OR spreekrecht ten aanzien van de MVO activiteiten van het bedrijf in de AvA. Bij het Elektronica bedrijf kent de medezeggenschap dit niet.

Opnieuw is duidelijk wat de medezeggenschap bij de Financiële instelling anders doet, maar voor het hoe daar zouden de collega's uit de Elektronica via het MNO bij hun collega medezeggenschappers navraag kunnen doen.

Een dergelijke analyse kan ook uitgevoerd worden op de andere domeinen. Nu zijn hier de activiteiten op het gebied van MVO van twee verschillende branches vergeleken, maar omdat elke branche zijn eigen karakter kent, is een vergelijking binnen de eigen branche mogelijk leerzamer. Ook dat is realiseerbaar.

Wat een ondernemingsraad in het kader van MVO kan doen wordt door de MVO Modelcode beschreven, de vragenlijst is daaraan ook direct gekoppeld. De toegevoegde waarde van de samenwerking binnen het MNO is dat de tussen de leden uitgewisseld kan worden hoe daar in de praktijk invulling aan kan worden gegeven.

¹¹ Zie voor de vragenlijst bijlage 4.2

3 Eerste voorlopige conclusies

3.1 MVO is voor de MNO leden een herkenbaar thema

Zoals eerder opgemerkt: feitelijk heeft op het moment van uitvraag nog *geen* van de aangesloten MNO leden met hun bestuurders nog afgesproken de MVO Modelcode te gaan hanteren in hun overleg en deze ook uit te voeren. De uitkomst op de vraag 7.1 uit de vragenlijst '*Heeft de bestuurder de door het MNO en Nyenrode opgestelde MVO modelcode met de medezeggenschap afgesloten als uitgangspunt voor het overleg met de medezeggenschap rond MVO?*' is daarin duidelijk: 0%.

Daaraan de conclusie koppelen dat de MNO deelnemers MVO niet op hun agenda hebben staan is echter niet terecht. 77% van de deelnemers kent een 'MVO medezeggenschapsfunctionaris of commissie' die primair verantwoordelijk is en als eerste aanspreekpunt fungeert aangaande aangelegenheden betreffende MVO. Zelfs 87% belicht en betreft bij haar advies- of instemmingsrecht rond de voorgenomen bedrijfsbesluiten expliciet een MVO-perspectief. Een bijna gelijk percentage maakt MVO thema's bespreekbaar in de overlegvergadering. 94% van de bedrijven kent ook een MVO beleid of CSR statement waarin een relatie gelegd wordt tussen de bedrijfsactiviteiten van de onderneming en de drie dimensies People, Planet and Profit. De activiteiten van het bedrijf t.a.v. MVO worden dus gespiegeld in de aandacht van de medezeggenschap daarvoor.

Bij de medezeggenschap speelt ten aanzien van de benoeming van bestuursleden bij 50% een 'MVO-profiel' een rol bij het advies. Bij commissarissen is dat een lager gelijk percentage, slechts in een derde van de gevallen. 47 % kent ook een 'MVO Bestuurder: in de vorm van aangewezen lid van de Raad van Bestuur die primair verantwoordelijk en eerste aanspreekpunt is binnen de RvB met betrekking tot het opstellen en uitvoeren van het MVO beleid. Opvallend te noemen is echter dat slechts 19% van de MNO leden aangeeft ook een 'MVO Commissaris' te kennen die als een aangewezen lid van de Raad van Commissarissen die primair verantwoordelijk en eerste aanspreekpunt is binnen de RvC aangaande MVO onderwerpen. Ook daarin zou een uitwisseling van ervaringen waarom dit bij het ene bedrijf wel geregeld is en bij het andere niet, en wat daarvan het effect is, nuttig kunnen zijn.

3.2 Op weg naar de MVO modelcode

De modelcode gaat echter verder. Het vraagt van de medezeggenschap een eigen visie op MVO op grond waarvan zij voor zichzelf bepaalt in welke mate MVO van strategisch belang is of zou kunnen zijn voor de onderneming. Slechts 46% van de MNO medezeggenschap formuleert deze. Eveneens slechts 45% van MNO medezeggenschap bespreekt het concept MVO plan van het bedrijf in een overlegvergadering en maar 25% wordt uitgenodigd daarover daadwerkelijk een advies uit te brengen. Ook volgt de medezeggenschap niet altijd de zeggenschap. Als er al een 'MVO Bestuurder' of 'MVO Commissaris' is, gaat maar ruim een kwart daarmee regelmatig in overleg. Dat is voor alle betrokkenen aan bestuurders als wel aan medezeggenschapskant een gemiste kans. Dat de medezeggenschap een kritischere rol zou kunnen spelen blijkt ook uit het feit dat bijna 65% van de bedrijven zijn MVO verrichtingen laat toetsen door een externe deskundige, maar slechts 11% van de MNO medezeggenschappers bespreekt de resultaten daarvan met de bestuurder.

Zo zijn er nog veel zaken die opgepakt kunnen worden door de bij het MNO aangesloten ondernemingsraden. Voor een eerste onderzoek naar de vooruitgang één jaar na invoering van de MVO Modelcode vallen de resultaten niet tegen al blijft het streven van het MNO complete invoering van de Modelcode bij alle deelnemers.

3.3 Vervolg

Dit was de eerste uitvraag onder de MNO deelnemers naar gebruik en toepassing van de MVO modelcode, nog vrij kort na voltooiing van deze MVO Modelcode. Zoals eerder opgemerkt: er is tijd voor nodig om de verschillende onderdelen van de MVO Modelcode in te voeren en vervolgens ook toe te passen. Dan gaat het niet alleen om de structuurkant (b.v. benoemen verantwoordelijken voor MVO binnen RvB en RvC), maar ook een gedragsdeel. Zo zal er een dialoog over MVO tot stand moeten komen tussen de betrokkenen en zal de medezeggenschap zijn rol actief en kritisch moeten invullen om het gedrag van medewerkers te laten aansluiten op de MVO gerichte doelstellingen. Niet alle onderdelen zullen daarom even snel toegepast en ingevuld worden.

De eerste reacties gaven aan dat het invullen van de vragenlijst lastig was. Sommige vragen waren niet voor alle MNO deelnemers direct te beantwoorden en er moest eerst navraag gedaan worden hoe het binnen het bedrijf nu precies geregeld is. Een herhaling op een later tijdstip zal dat zeker vereenvoudigen.

Het is een signaal dat niet alle aangesloten medezeggenschapsorganen volledig op de hoogte zijn van de MVO bedrijfsinspanningen en de organisatievorm. De hoge respons van 88% op de monitoring geeft echter opnieuw aan dat het onderwerp MVO de aandacht van de MNO leden heeft en er de bereidheid is met elkaar gegevens uit te wisselen omtrent dit thema en om hierbij het MNO als lerend netwerk te gebruiken.

In de Medezeggenschap MVO Modelcode is aangegeven dat naar aanleiding van de resultaten van de monitoring het MNO kan besluiten aanpassingen in de MVO Modelcode in te voeren¹². Daarvoor is het waarschijnlijk nog te vroeg en daar zou een verdere analyse van de ingevulde vragenlijsten aan vooraf moeten gaan. De hoop en verwachting is dat MNO leden door de gestelde vragen en de uitkomsten geprikkeld worden om hun rol en bijdrage in het maatschappelijk verantwoord ondernemen uit te breiden.

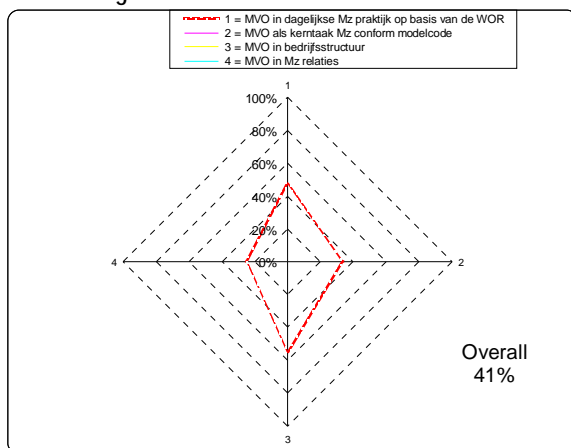
Hoofddorp 25 januari 2012

¹² Zie tekst Inleiding Medezeggenschap MVO modelcode één na laatste bullet.

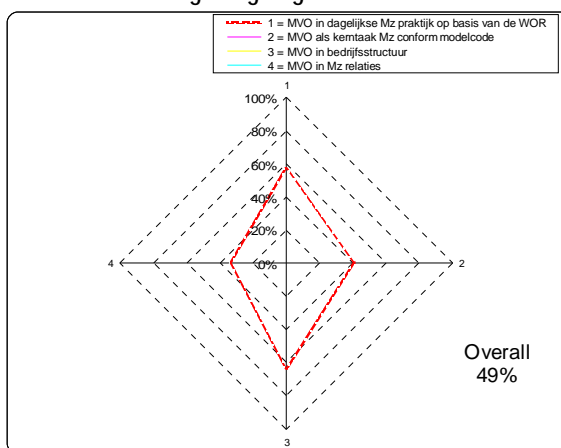
4 Bijlagen

Bijlage 4.0 - Overzichtscores per bedrijfstak¹³

Overall MNO gemiddelde

Overall MNO gewogen gemiddelde

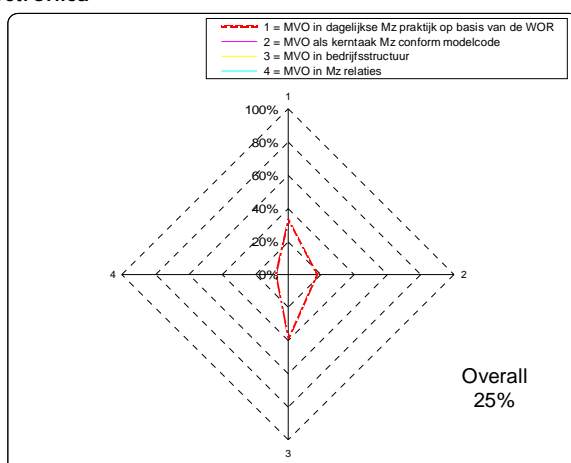

Het is ook mogelijk een naar aantallen Nederlandse medewerkers gewogen gemiddelden te berekenen. Hierbij worden de scores van bedrijven met meer medewerkers zwaarder gewogen. Hoewel voornamelijk de inspanningen gemeten zijn van de deelnemende (centrale) ondernemingsraden en het daar in feite niet zoveel uitmaakt hoeveel medewerkers het bedrijf telt, is het denkbaar dat voor een bedrijf met veel medewerkers het lastiger is om een maatschappelijk verantwoorde manier van werken door te voeren. Dat lijkt niet het geval.

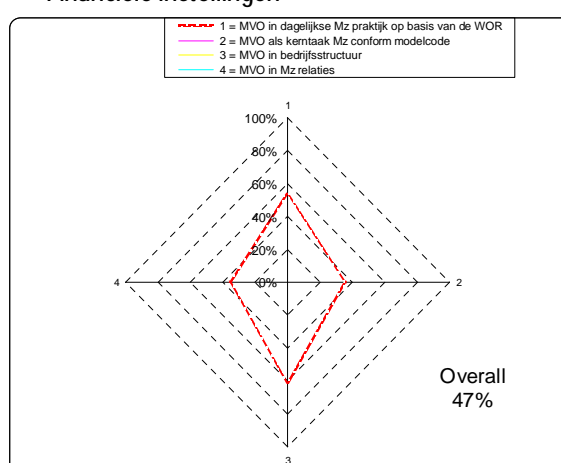
De gemiddelde gegevens per bedrijfstak

Met het onderzoek is een zee aan informatie beschikbaar gekomen, die zeker uitnodigen tot een nadere analyse en verder onderzoek. De gemiddelde scores zijn meer een referentiekader met betrekking tot het functioneren van een medezeggenschap ten opzichte van de 'peer group'. Van de 'best performer' kan echter het meest geleerd worden. De te constateren verschillen tussen de verschillende bedrijfstakken zijn soms groot. Maar ook we de verschillen tussen de bedrijven onderling binnen één bedrijfstak zijn soms groot. Wij constateerden zelfs bij één bedrijfstak dat de totaalscores tussen de gelijksoortige bedrijven onderling uiteen liepen van nagenoeg 20% tot 70%.

Electronica

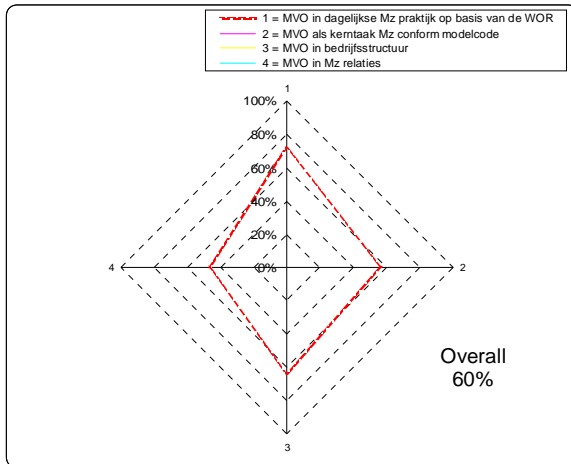

Financiële instellingen

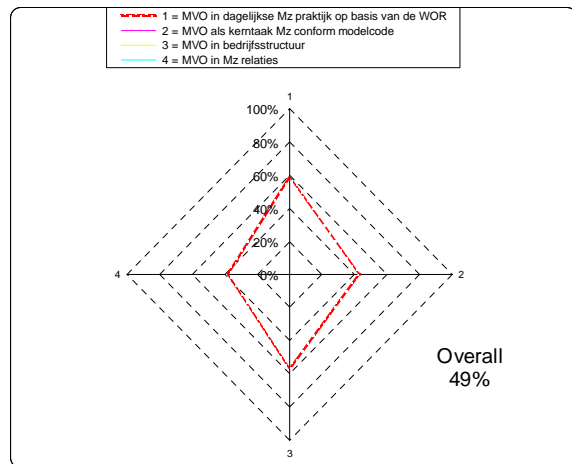

¹³ Alleen die bedrijfstakken zijn opgenomen waarvan er binnen het MNO meerde deelnemers zijn en waarvan ook meerdere deelnemers de vragenlijst hebben geretourneerd. Dit om herleidbaarheid te voorkomen.

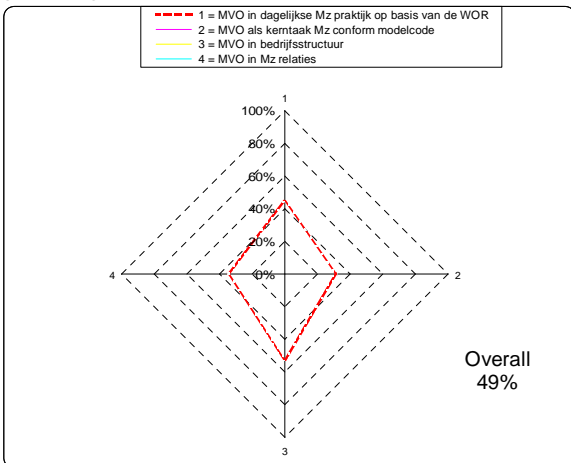
Bouw

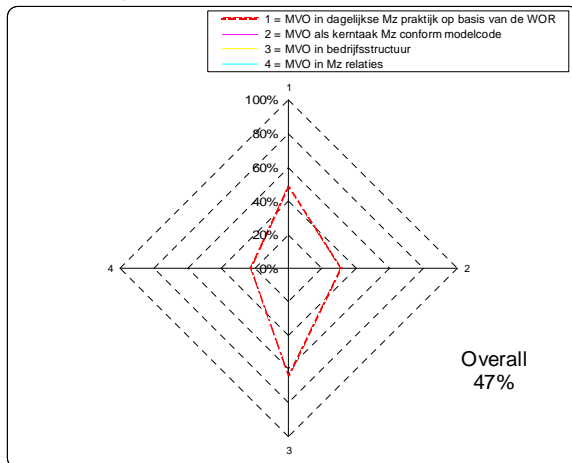
Transport

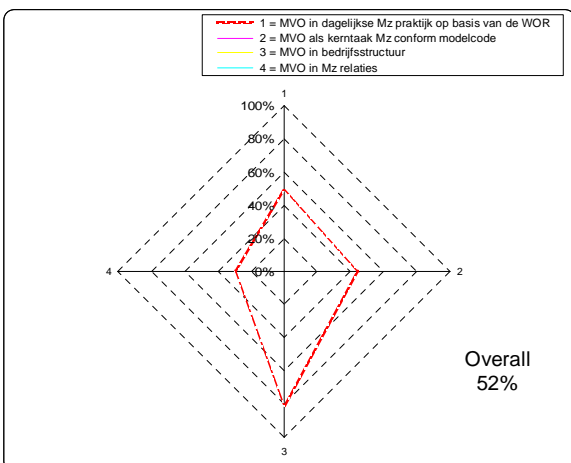
Engineering

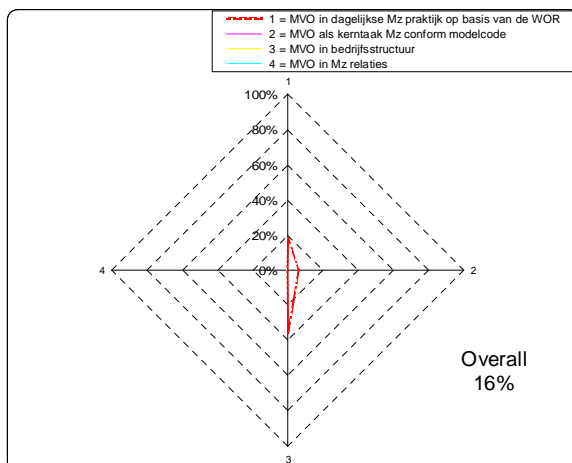
Voeding

Detailhandel

Metaal

Bijlage 4.1 - Medezeggenschap MVO Modelcode

MEDEZEGGENSCHAP MVO MODELCODE

2 Februari 2011

Inleiding

- Deze modelcode ("MVO Modelcode") kan als richtlijn worden gebruikt door medezeggenschapsorganen in het overleg met de ondernemer over maatschappelijk verantwoord ondernemen ("MVO") ten einde goede spelregels vast te leggen met betrekking tot het ontwikkelen van MVO-beleid en de uitvoering daarvan.
- Deze MVO Modelcode is vooral geschreven met het oog op grote internationaal opererende ondernemingen, vaak beursfondsen.¹⁴
- Deze MVO Modelcode kan ook door andere (grote) ondernemingen en bedrijven in het midden en kleinbedrijf worden gebruikt als richtsnoer voor het te voeren overleg met de ondernemer over MVO. Daar waar nodig kan de toepassing worden beperkt tot de bepalingen die in de specifieke situatie van het bedrijf toepasselijk zijn.
- Deze MVO Modelcode kan ook in de vorm van een convenant ex artikel 32 Wet op de ondernemingsraden ("WOR") worden opgesteld tussen een medezeggenschapsorgaan en de ondernemer, of worden ingevoegd in een bestaand convenant.
- Het is de intentie dat deze MVO Modelcode in overleg met het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie ("EL&I"), de Sociaal-Economische Raad ("SER") en vertegenwoordigers van bestuurders, commissarissen en medezeggenschap zal gaan functioneren als code voor het formuleren van het MVO-beleid van de onderneming en de implementatie daarvan. Een dergelijke code zal naast de hierboven genoemde partijen in de toekomst mogelijk ook andere belanghebbenden bij de onderneming betrekken. Het is daarom van belang dat de partijen de contouren van de MVO Modelcode nu goed bepalen en ervaring gaan opdoen met het functioneren van deze MVO Modelcode in de praktijk.
- De Stichting Multi Nationale Ondernemingsradenoverleg ("Stichting MNO")¹⁵ zal jaarlijks een onderzoek doen bij haar deelnemers om in kaart te brengen in hoeverre zij deze MVO Modelcode toepassen (*monitoring*functie). Stichting MNO zal de resultaten van haar onderzoek aan vertegenwoordigers van bestuurders, commissarissen en medezeggenschap, alsook aan EL&I en de SER rapporteren. De resultaten zullen vervolgens ook op de MNO website worden gepubliceerd.¹⁶ Naar aanleiding van de resultaten kan de Stichting MNO besluiten aanpassingen in de MVO Modelcode in te voeren.
- Ten aanzien van terminologie en competentiebeschrijvingen van de verschillende actoren, zoals het bestuur, de commissarissen en de medezeggenschap, is in deze MVO Modelcode aansluiting gezocht bij de WOR, Boek 2 Burgerlijk Wetboek ("BW") en bij de Nederlandse Corporate Governance Code (thans: de "Code Frijns").

1. Begrippenkader

1.1

Onder 'MVO' wordt verstaan: het streven van de onderneming om met haar bedrijfsactiviteiten meerwaarde te creëren in elk van de drie dimensies *People, Planet, & Profit*, zoals die door de SER zijn

¹⁵ Zie: <http://www.stichting-mno.nl/>.

¹⁶ Naast publicatie van het jaarlijks onderzoek, zal op de MNO website ook een pagina worden aangemaakt voor vragen met betrekking tot de modelcode. De antwoorden zullen daar ook worden gepubliceerd zodat deze voor een ieder toegankelijk zullen zijn. Hiermede wordt beoogd een 'lerend netwerk' te creëren met betrekking tot het gebruik van deze modelcode.

beschreven in zijn advies 'De Winst van Waarden' en die bij elke bedrijfsbeslissing in beschouwing dienen te worden genomen.¹⁷

1.2

Onder '**onderneming**' wordt verstaan: een onderneming in de zin van artikel 1 van de WOR dan wel indien aanwezig of waar dat beter past in de context van de bepaling: de rechtspersoon die de holding is van de (internationale) groep van bedrijven die tezamen de onderneming vormen (holdingvennootschap).¹⁸ Indien de holdingvennootschap van een onderneming niet in Nederland zetelt, wordt onder holdingvennootschap verstaan: de Nederlandse rechtspersoon die de functie vervult van (tussen)holding ten aanzien van een deel van de internationale groep van bedrijven die tezamen de onderneming vormen.

1.3

Onder '**bestuur**', 'Raad van Bestuur' en 'bestuurder' wordt verstaan: de statutaire raad van bestuur van de onderneming, respectievelijk elk lid daarvan.

1.4

Onder '**Raad van Commissarissen**' en 'commissaris' wordt verstaan: de statutaire raad van commissarissen van de onderneming, respectievelijk elk lid daarvan.

1.5

Onder '**Medezeggenschapsorgaan**' wordt verstaan: de Centrale Ondernemingsraad indien die er is en anders de relevante (groeps-, of gemeenschappelijke) ondernemingsraad of ondernemingsraden.

1.6

Onder '**MVO Plan**' wordt verstaan: de MVO strategie en het MVO beleid van de onderneming, alsook de implementatie daarvan met betrekking tot de activiteiten van de gehele onderneming, daaronder begrepen zowel de Nederlandse - als de buitenlandse bedrijfsonderdelen en - activiteiten. Het MVO Plan bevat drie onderdelen: (i) een plan voor de korte termijn met de concrete ambities en het implementatiebeleid voor het komende boekjaar (dit wordt jaarlijks bijgesteld); (ii) een plan voor de middellange termijn dat de ambities en het implementatiebeleid bevat voor de komende vijf boekjaren (dit wordt eenmaal in de vijf jaar vernieuwd); en een plan voor de lange termijn dat de ambities en het implementatiebeleid bevat voor de komende 20 jaar (indien nodig wordt dit eenmaal in de vijf jaar aangepast tegelijk met het middellange termijn MVO Plan). Alle ambities worden in het MVO Plan schriftelijk vastgelegd en worden voor zover mogelijk geconcretiseerd en gekwantificeerd. Annex I bevat een niet-limitatieve lijst met onderwerpen die in het MVO Plan kunnen worden opgenomen.

1.7

Onder '**eigen visie**' van het Medezeggenschapsorgaan wordt verstaan: de visie van het Medezeggenschapsorgaan, op grond waarvan zij voor zichzelf bepaalt in welke mate MVO van strategisch belang is of zou kunnen zijn voor de onderneming (binnen de sector waarin deze opereert) en de vertaling daarvan naar de concrete werkzaamheden die in de onderneming worden uitgevoerd en de gewenste wijze van werken, een en ander te bezien in de (internationale) context waarbinnen de onderneming opereert.¹⁹

2. Verantwoordelijkheid voor MVO

¹⁷ Het SER rapport 'De winst van waarden', No. 11, 15 December 2010, pp. 17-18, beschrijft MVO op deze wijze.

¹⁸ Dat zal meestal de rechtspersoon zijn die de (geconsolideerde) jaarrekening en het jaarverslag publiceert.

¹⁹ In andere woorden: welk bedrijfsbelang is er mee gediend dat de onderneming haar processen heroriënteert teneinde deze te verduurzamen? En ook: op welke wijze hebben maatschappelijke trends impact op de onderneming, maar ook: op welke wijze beïnvloedt de onderneming de maatschappelijke trends? Welke *stakeholders* zijn belangrijk voor het bedrijf en in hoeverre treedt de onderneming daarmee in overleg?

2.1

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het MVO Plan.²⁰ Niettegenstaande deze collectieve verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur, wijst hij een van zijn leden aan als primair verantwoordelijke en als eerste aanspreekpunt met betrekking tot het MVO Plan, hierna: de 'MVO Bestuurder'.²¹ De MVO Bestuurder is ook verantwoordelijk voor het regelmatig uitvoeren van een zogeheten 'stakeholder mapping', dat wil zeggen dat de MVO Bestuurder nagaat welke belanghebbenden de onderneming heeft en in hoeverre deze in overleg met de MVO Bestuurder en andere bedrijfsvertegenwoordigers willen treden over het MVO Plan.

2.2

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het adviseren, overleggen en goedkeuren het MVO Plan.²² Niettegenstaande deze collectieve verantwoordelijkheid, wijst de raad een van zijn leden aan als primair verantwoordelijke commissaris(sen) en eerste aanspreekpunt aangaande aangelegenheden met betrekking tot het MVO Plan, hierna: de 'MVO Commissaris'.²³

2.3

Het Medezeggenschapsorgaan is verantwoordelijk: (i) voor het formuleren van een eigen visie van de medezeggenschap op het MVO-beleid van de onderneming, op basis waarvan het Medezeggenschapsorgaan zijn eigen oordeel kan vormen over het aan hem door de Raad van Bestuur voorgelegde voorgenomen MVO Plan, (ii) om adviezen te geven en overleg te plegen ten aanzien van het voorgenomen MVO Plan,²⁴ (iii) de implementatie van het MVO Plan in de onderneming te ondersteunen en te monitoren en (iv) de werknemers te stimuleren ideeën te genereren ten aanzien van MVO. Het Medezeggenschapsorgaan wijst één of meerdere van haar leden aan als primair verantwoordelijk(en) en eerste aanspreekpunt aangaande aangelegenheden betreffende de visie van de medezeggenschap op MVO en/of het MVO Plan, hierna: de 'MVO Medezeggenschapsfunctionaris'. Het Medezeggenschapsorgaan als geheel zal zich beijveren om de MVO Bestuurder en MVO Commissaris te ondersteunen in de implementatie van het MVO Plan in de onderneming.

3. Het MVO Plan - adviesrecht medezeggenschap

3.1

Het MVO Plan wordt jaarlijks uiterlijk een maand voor het einde van het lopende boekjaar door de Raad van Bestuur gepubliceerd op de website van de onderneming.

3.2

Jaarlijks wordt een concept voor het voorgenomen MVO Plan uiterlijk zes maanden voor afloop van het boekjaar door de MVO Bestuurder op verzoek van de Raad van Bestuur aan het Medezeggenschapsorgaan gepresenteerd en daarover wordt minimaal in één overlegvergadering²⁵ overleg gepleegd. Indien de Raad van Bestuur verzuimt een MVO Plan op te stellen kan het Medezeggenschapsorgaan de Raad van Bestuur in een overlegvergadering een nadere termijn stellen voor het aanleveren van het concept MVO Plan; het Medezeggenschapsorgaan kan te allen tijde daartoe een initiatiefvoorstel (artikel 23 lid 3 WOR) doen omtrent het MVO Plan.

²⁰ Dit sluit aan bij Principe II.1 van de Frijns Code.

²¹ Best practice zoals uit 2010 MNO-Nyenrode onderzoek naar voren kwam.

²² Dit sluit aan bij Principe III.1 van de Frijns Code.

²³ Best practice zoals uit 2010 MNO-Nyenrode onderzoek naar voren kwam. Daarnaast kan het Medezeggenschapsorgaan advies vragen aan de Raad van Commissarissen of ieder lid daarvan als bedoeld in artikel 16 WOR. Dat sluit ook aan bij Best Practice Provisions III.1.9 en III.4.1.(g) van de Code Frijns.

²⁴ Best practice zoals uit 2010 MNO-Nyenrode onderzoek naar voren kwam.

²⁵ Ex artikelen 23 en 24 WOR. Desgewenst kan de tijdsplanning worden aangepast aan de presentatie van de 'business planning'. Het verschaffen van het MVO Plan loopt parallel met de informatieverschaffing aan de ondernemingsraad ex de artikelen 31a, 31b, 31c en 31d WOR.

3.3

Het Medezeggenschapsorgaan bespreekt het concept MVO Plan met de andere relevante medezeggenschapsorganen binnen de onderneming en, indien gewenst en relevant, met de MVO stafafdeling van de onderneming, andere interne en externe experts, vakbonden, interne bedrijfsnetwerken of externe belangengroeperingen.²⁶ Ook bespreekt het Medezeggenschapsorgaan het concept MVO Plan, indien gewenst, met de MVO Commissaris.

3.4

Het Medezeggenschapsorgaan wordt door de Raad van Bestuur in de gelegenheid gesteld om te adviseren over het voorgenomen concept MVO Plan, conform het bepaalde in artikel 25 WOR.²⁷ Het advies wordt aan de Medezeggenschapsraad gevraagd op een zodanig tijdstip dat het van wezenlijke invloed kan zijn op het voorgenomen MVO Plan. Het advies van het Medezeggenschapsorgaan zal zo concreet mogelijk worden geformuleerd en tijdig met de Raad van Bestuur en desgewenst met de Raad van Commissarissen worden gecommuniceerd.

3.5

Het MVO Plan wordt vastgesteld door de Raad van Bestuur maar behoeft steeds de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Commissarissen.²⁸

4. MVO Jaarverslag

4.1

De onderneming publiceert jaarlijks op haar website een MVO Jaarverslag.²⁹ Het MVO Jaarverslag wordt geacht onderdeel uit te maken van het jaarverslag als bedoeld in artikel 2:391 BW en kan daarin desgewenst worden geïntegreerd.³⁰ Het MVO Jaarverslag is opgesteld - naar keuze van de onderneming: volgens de richtlijnen van het *Global Reporting Initiative*³¹ of volgens Richtlijn 400 uitgebracht door de Raad voor de Jaarverslaggeving en de daarbij behorende Handreiking, zoals deze richtlijnen van tijd tot tijd luiden.³² De hoofdlijnen van het MVO Jaarverslag zullen steeds voorafgaand aan publicatie met het medezeggenschapsorgaan in een overlegvergadering ex artikel 24 WOR worden besproken³³.

4.2

Het MVO Jaarverslag wordt door externe deskundigen gecontroleerd en vermeldt op nauwkeurige wijze: (i) welke maatstaf is gebruikt door de externe deskundige in het controleproces; (ii) per onderdeel van het MVO Jaarverslag: hoe en met welke mate van diepgang de inhoud van het MVO Jaarverslag is gecontroleerd; (iii) eventuele aanbevelingen van de externe deskundigen; en (4) de naam van de externe deskundigen.³⁴

²⁶ *Best practice* als uit 2010 MNO-Nyenrode onderzoek naar voren kwam.

²⁷ Gewezen zij ook op het recht van het Medezeggenschapsorgaan om ongevraagd advies uit te brengen eventueel met aansluitend een voorstel conform artikel 23 lid 3 WOR (initiatiefrecht).

²⁸ Dit sluit aan bij de Principes II.1 en III.1 en *best practice* bepalingen II.1.2 en III.1.6 van de Frijns Code.

²⁹ De Frijns Code schrijft voor dat het bestuur over de MVO strategie aan de aandeelhouders rapporteert. Artikel 2: 391 BW schrijft voor dat ondernemingen in hun jaarverslag melding doen van werknemers- en milieuaspecten van de (wereldwijde) bedrijfsactiviteiten. Richtlijn 400 van de Raad voor de Jaarverslaggeving en de daarbij behorende Handreiking geven een toelichting op de maatschappelijke informatie die een onderneming dient op te nemen in haar jaarverslag. Deze bepaling in de MVO Modelcode sluit daar op aan.

³⁰ Integratie werd enkele malen genoemd in het 2010 MNO-Nyenrode onderzoek als *best practice*.

³¹ Waarbij zoveel mogelijk relevante sector supplementen en thema supplementen worden gevolgd. Zie www.globalreporting.org.

³² *Best practices*. Zie de tekst van Richtlijn 400 (versie 2009) en de 'Handreiking voor Maatschappelijk verslaggeving' (versie 2003) op de website van de Raad voor de Jaarverslaggeving: <http://www.rjnet.nl/RJ/Richtlijnen/Handreiking+MVO/default.aspx>.

³³ Bij voorkeur wanneer ook de werkzaamheden en resultaten van de onderneming als verstrekt aan het Medezeggenschapsorgaan als bedoeld in artikel 31a WOR worden besproken.

³⁴ *Best practices*: zie de 'Assurance Standards' zoals gebruikt door de accountantskantoren voor maatschappelijke jaarverslaggeving en zie de 'Application Levels' die bij het GRI voor maatschappelijke verslaggeving worden gehanteerd.

4.3

Het Medezeggenschapsorgaan zorgt ervoor dat jaarlijks aan het MVO Jaarverslag een paragraaf wordt toegevoegd inhoudende een reactie van het Medezeggenschapsorgaan op het MVO-beleid van de onderneming en de implementatie daarvan.

4.4

De onderneming publiceert op haar website actuele ontwikkelingen die betrekking hebben op het MVO Plan of de uitvoering daarvan. Zij verschaft daarbij ook informatie aangaande MVO-gerelateerde geschillen en problemen met belanghebbenden.³⁵

5. Structurering MVO in de taken van de medezeggenschap

5.1

Indien de onderneming met het Medezeggenschapsorgaan een zogenaamd statuut of convenant ex artikel 32 WOR heeft gesloten (een "Ondernemingsovereenkomst"), is het aan te bevelen om daarin naar deze MVO Modelcode te verwijzen en te bepalen dat deze code tussen partijen zal gelden dan wel tenminste het adviesrecht van het Medezeggenschapsorgaan betreffende het MVO Plan als verwoord in bepaling 3 van deze MVO Modelcode, expliciet in de Ondernemingsovereenkomst op te nemen.

5.2

De in deze MVO Modelcode genoemde partijen zullen deze MVO Modelcode aanbieden aan de SER om net als het Voorbeeldreglement Ondernemingsraden van de SER tot verspreiding daarvan te komen naar de betreffende Medezeggenschapsorganen.

5.3

De in deze MVO Modelcode genoemde partijen zullen zich er sterk voor maken dat: (i) artikel 28 van de WOR wordt aangepast in die zin dat daarin in de toekomst uitdrukkelijk wordt vermeld dat de ondernemingsraad MVO zal bevorderen; (ii) artikel 25 WOR wordt aangepast teneinde het adviesrecht ook expliciet te laten gelden ten aanzien van het MVO Plan; en (iii) artikel 31 WOR wordt aangepast opdat daarin expliciet wordt bepaald dat het informatierecht ook ten aanzien van het MVO Plan geldt.³⁶

5.4

De in deze MVO Modelcode genoemde partijen zullen zich er sterk voor maken dat het Medezeggenschapsorgaan een wettelijk recht krijgt om te spreken in de algemene vergadering van aandeelhouders ten aanzien van (i) het MVO Plan; en/of (ii) zijn reactie als vermeld in bepaling 4.3 van deze MVO Modelcode toe te lichten.³⁷

6. Conflicten met belanghebbenden gerelateerd aan MVO

6.1

Iedere belanghebbende bij het MVO-beleid van de onderneming zal in eerste instantie contact zoeken met de MVO Bestuurder, de MVO Commissaris, de MVO stafafdeling of de MVO Medezeggenschapsfunctionaris om een oplossing te zoeken voor klachten die daarmee verband houden. In geval een belangrijke klacht wordt ontvangen door een of meer van de genoemde personen (de MVO Bestuurder, de MVO Commissaris, de MVO stafafdeling en/of de MVO Medezeggenschapsfunctionaris), zal deze de andere betrokken MVO verantwoordelijken informeren. In gezamenlijk overleg zal worden

³⁵ Het is van belang voor kredietverschaffers, investeerders (dat is ook in lijn met het effectenrecht), duurzaamheidsindexen, consumenten en NGOs om over *up-to-date* informatie te beschikken.

³⁶ Deze wijzigingen zouden kunnen worden meegenomen in de Nota die het Ministerie van Sociale Zaken thans (2010/2011) in voorbereiding heeft voor de Tweede Kamer met betrekking tot de WOR en de mogelijke acties die daaruit zullen volgen. Desgewenst kunnen hierin de artikelen 25, 28 en 31 worden besproken in die zin dat wordt voorgesteld deze aan te passen om MVO daarin een plaats te geven.

³⁷ Dit is in de lijn van het spreekrecht dat de ondernemingsraad heeft ten aanzien van art. 2: 107a BW-besluiten; besluiten om bestuurders en commissarissen te benoemen, te schorsen en te ontslaan; en het beloningsbeleid aangaande bestuurders (zie de artikelen 2:107a(3), 2:134a(1), 2:135(2), 2:144a(1), 2:158(4) BW).

bekeken in hoeverre de MVO Bestuurder, de MVO Commissaris, de MVO stafafdeling en/of de MVO Medezeggenschapsfunctionaris, desgewenst een rol kunnen spelen in het adresseren van de klacht en het vinden van een passende oplossing. Ten aanzien van kleinere en frequente klachten zal de MVO Bestuurder een klachtenrapportage laten opstellen en die met de MVO Commissaris, de MVO stafafdeling en de MVO Medezeggenschapsfunctionaris bespreken.

6.2

Iedere belanghebbende bij het MVO beleid van de onderneming, die er niet in slaagt om volgens het bepaalde in deze MVO Modelcode tot een passende oplossing te komen, kan zich wenden tot het Nationaal Contactpunt in Den Haag.³⁸ In dat geval zullen de MVO Bestuurder, de MVO Commissaris, de MVO stafafdeling en de MVO Medezeggenschapsfunctionaris terstond daarvan op de hoogte moeten worden gesteld.

7. Over deze modelcode

7.1

Deze MVO Modelcode kan worden toegepast vanaf 1 maart 2011.

7.2

De toepassing van deze MVO Modelcode wordt aanbevolen voor alle ondernemingen waarvoor de Nederlandse *Corporate Governance Code* geldt (zoals deze van tijd tot tijd zal luiden). Via een 'pas toe of leg uit' verklaring kan de onderneming aangeven of zij deze MVO Modelcode volgt. Dat kan op de website van de onderneming en/of in aansluiting op de *corporate governance* verklaring van het bestuur in het jaarverslag.³⁹

7.3

Deze MVO Modelcode kan worden aangehaald als de 'Medezeggenschap MVO Modelcode'.

7.4

Deze MVO Modelcode bevat een Annex I 'Niet-limitatieve lijst van onderwerpen voor het MVO Plan' en een Annex II 'Lijst met procedurele overwegingen inzake MVO', welke annexen onderdeel uitmaken van de modelcode.

³⁸ Dat is de instantie waar belanghebbenden klachten kunnen neerleggen over ondernemingen die volgens deze belanghebbenden in strijd met de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen handelen. Zie website www.oesorichtlijnen.nl.

³⁹ Zie Code Frijns, Preambule onder 13. Ten aanzien van de Code Frijns is het zo dat deze is aangewezen bij Koninklijk Besluit d.d. 3. december 2009 (Staatscourant 2009, nr. 18499) op basis van artikel 2:391(5) BW (zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2009-18499.html>). Dat is ook denkbaar voor deze modelcode.

Bijlage 4.2 - Schriftelijke enquête MNO-leden

1 MVO beleid en strategie

1.1 Kent uw bedrijf een MVO beleid of CSR statement waarin een relatie gelegd wordt tussen de bedrijfsactiviteiten van de onderneming en de drie dimensies *People, Planet, & Profit*.

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

.....

1.2 Heeft de medezeggenschap (daar wordt onder verstaan de centrale ondernemingsraad indien die er is of relevante (groeps-, of gemeenschappelijke) ondernemingsraad) een 'eigen visie' op MVO: (daar wordt onder verstaan: de visie van het medezeggenschapsorgaan, op grond waarvan zij voor zichzelf bepaalt in welke mate MVO van strategisch belang is of zou kunnen zijn voor de onderneming (binnen de sector waarin deze opereert) en de vertaling daarvan naar de concrete werkzaamheden die in de onderneming worden uitgevoerd en de gewenste wijze van werken, een en ander te bezien in de (internationale) context waarbinnen de onderneming opereert).

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

.....

2 Verantwoordelijkheid voor MVO

2.1 Kent uw bedrijf een 'MVO Bestuurder'. Dat is een aangewezen lid van de Raad van Bestuur, die primair verantwoordelijk en eerste aanspreekpunt is binnen de RvB met betrekking tot het opstellen en uitvoeren van het MVO?

- Ja

Indien ja, is er regelmatig overleg tussen de Medezeggenschap en de 'MVO bestuurder'

- Ja
- Nee

- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

2.2 Kent uw bedrijf een 'MVO Commissaris'. Dat is een aangewezen lid van de Raad van Commissarissen die primair verantwoordelijk en eerste aanspreekpunt binnen de RvC is aangaande aangelegenheden met betrekking tot het MVO?

- Ja

Indien ja, is er regelmatig overleg tussen de Medezeggenschap en de 'MVO Commissaris'

- Ja
- Nee

- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

2.3 Kent uw medezeggenschap een 'MVO medezeggenschapsfunctionaris/commissie'. Dat zijn één of meerdere van uw leden die primair verantwoordelijk zijn en als eerste aanspreekpunt fungeren aangaande aangelegenheden betreffende MVO?

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

.....

3 Het MVO Plan – adviesrecht medezeggenschap

3.0 Kent uw bedrijf een 'MVO Plan' (daar wordt onder verstaan: de MVO strategie en het MVO beleid van de onderneming, alsook de implementatie daarvan met betrekking tot de activiteiten van de gehele onderneming, daaronder begrepen zowel de Nederlandse - als de buitenlandse bedrijfsonderdelen en – activiteiten)?

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

.....

Bij nee (er is geen sprake van een 'MVO plan') kan verder gegaan worden met vragenblok 4

3.1 Wordt jaarlijks een concept van het voorgenomen MVO Plan voor afloop van het boekjaar door de MVO Bestuurder op verzoek van de Raad van Bestuur aan het medezeggenschapsorgaan gepresenteerd en wordt daarover minimaal in één overlegvergadering overleg gepleegd?

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

.....

3.2 Bespreekt de medezeggenschap het concept MVO Plan (aankruisen wat van toepassing):

- A met de andere relevante medezeggenschapsorganen binnen de onderneming?
- B met de MVO afdeling binnen de onderneming (indien aanwezig)?
- C met interne experts zoals bedrijfsnetwerken (denk aan Young professionals, CSR netwerk, GLBT, netwerk van allochtone medewerkers, vrouwennetwerk, etc.)?
- D met externe partijen (denk aan NGO's, vakbonden)?
- E met de (MVO) Commissarissen?

3.3 Wordt de medezeggenschap door de Raad van Bestuur in de gelegenheid gesteld om te adviseren over het voorgenomen concept MVO Plan, conform het bepaalde in artikel 25 WOR?

- Ja

Indien ja: formuleert de medezeggenschap ook daadwerkelijk een eigen mening?

- Ja
- Nee

Zo ja, wat wordt door de medezeggenschap geformuleerd?

- een voor of tegen;
- aanbevelingen;
- concrete 'mitsen & maren';
- alternatieven;
- anders:

- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

4 MVO Jaarverslag

4.1 Publiceert de onderneming jaarlijks (evt. op haar website) een MVO Jaarverslag (evt. als onderdeel van het regulier jaarverslag)?

- Ja

Zo ja, worden de hoofdlijnen van het MVO Jaarverslag voorafgaand aan publicatie met het medezeggenschapsorgaan in een overlegvergadering ex artikel 24 WOR besproken?

- Ja
- Nee
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

4.2 Wordt aan het jaarlijks MVO Jaarverslag een paragraaf toegevoegd inhoudende een reactie van het medezeggenschapsorgaan op het MVO-beleid van de onderneming en de implementatie daarvan?

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

4.3 Wordt in de reguliere communicatie (met de 'achterban') van de medezeggenschap aandacht besteed aan het MVO-beleid van de onderneming en de implementatie van concrete plannen (evt. op basis 'eigen visie')?

- Ja
- Nee

4.4 Wordt in het jaarverslag van de medezeggenschap aandacht besteedt aan de eigen MVO visie of aan het MVO-beleid van de onderneming en de implementatie daarvan?

- Ja
- Nee

5 MVO in dagelijkse medezeggenschapspraktijk

Advies-, instemming- en informatierecht

5.0 Bespreekt de medezeggenschap in de reguliere overlegvergaderingen met de bestuurder MVO-thema's?

- Ja

Indien ja, zijn daarbij één of meerder commissarissen aanwezig?

- Ja
- Nee

5.1 Bespreekt de medezeggenschap halfjaarlijks in een overlegvergadering waarbij één of meer bestuurder(s) en commissaris(sen) aanwezig zijn de algemene gang van zaken (artikel 24 van de WOR) en komen daarin de MVO-thema's aan de orde?

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

5.2 Bespreekt de medezeggenschap ten minste éénmaal per jaar de schriftelijk aan haar verstrekte informatie over de hoogte en inhoud van de arbeidsvoorwaardelijke regelingen en afspraken (conform artikel 31d WOR)? van:

A de verschillende groepen van de in de onderneming werkzame personen?

- Ja
- Nee

B de leden van de Raad van Bestuur?

- Ja
- Nee

C de leden van de Raad van Commissarissen?

- Ja
- Nee

5.3 Maakt de medezeggenschap expliciet gebruik van zijn informatierecht om de MVO aspecten van genomen besluiten te kunnen beoordelen?

- Ja
- Nee

5.4 Belicht en betreft de medezeggenschap in zijn advies- of instemmingsrecht rond de voorgenomen bedrijfsbesluiten expliciet een MVO-perspectief (m.a.w. of er bij de effecten van de besluiten ook rekening gehouden wordt met belangrijke milieu- en sociale aspecten)?

- Ja
- Nee

5.5 Maakt de medezeggenschap gebruik van zijn initiatiefrecht (conform artikel 23 van de WOR) om onderwerpen rond MVO aan de orde te stellen of onder de aandacht te brengen?

- Ja
- Nee

5.6 Maakt de medezeggenschap gebruik van zijn spreekrecht in de algemene vergadering van aandeelhouder (conform BW) ten aanzien van belangrijke bestuursbesluiten, besluiten tot benoeming, schorsing of ontslag van bestuurders en/of commissarissen alsmede het beloningsbeleid om de MVO aspecten daarvan aan de orde te brengen?

- Ja
- Nee

5.7 Heeft de medezeggenschap het recht om in de algemene vergadering van aandeelhouders te spreken ten aanzien van de MVO bedrijfsplannen/strategie en haar reactie daarop?

- Ja
- Nee

MVO-criteria in profiel voor nieuwe bestuurders en commissarissen

5.8 Speelt bij de medezeggenschap ten aanzien van de benoeming van bestuursleden een 'MVO-profiel' een rol bij het advies (conform artikel 30 WOR)?

- Ja
- Nee

5.9 Wordt de medezeggenschap betrokken bij het opstellen van de profielschets van de Raad van Commissarissen (conform Boek 2 BW)?

- Ja

Indien ja, spelen MVO-aspecten daarin een rol?

- Ja
- Nee

- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

5.10 Maakt de medezeggenschap gebruik van zijn aanbevelingsrecht (conform Boek 2 BW) ten aanzien van de benoeming van commissarissen?

- Ja

In dien ja, speelt daarbij een 'MVO-profiel' een rol?

- Ja
- Nee

- Nee

Training van het medezeggenschapsorgaan met betrekking tot MVO

5.11 Komt MVO als onderwerp voor in de introductietraining voor nieuwe medezeggenschapsorganen/-leden?

- Ja
- Nee

5.12 Zijn er studiedag(en) voor de medezeggenschap (met bv. bijdragen van de interne MVO-specialisten of van externe experts) waar aandacht besteed wordt aan de MVO thema's?

- Ja
- Nee

Overige

5.13 Heeft uw onderneming een zogenaamd statuut of convenant ex artikel 32 WOR (een "Ondernemingsovereenkomst") afgesloten met de medezeggenschap waarin de rol van de medezeggenschap m.b.t. MVO bepaald is (denk aan bv. een expliciet adviesrecht m.b.t. MVO plan)?

- Ja
- Nee

6 Conflicten/ideeën gerelateerd aan MVO

6.1 Is er een mogelijkheid opmerkingen/klachten m.b.t. het MVO-beleid van de onderneming op te brengen?

A Intern door medezeggenschap:

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

B Intern door medewerkers:

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

C Extern door derden:

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

6.2 Is er een mogelijkheid opmerkingen/klachten m.b.t. de uitvoering/het zich houden aan binnen de onderneming gemaakte afspraken rond het MVO-beleid op te brengen?

- Ja

Bij wie kan de opmerking/klacht worden opgebracht:

- A De medezeggenschap
- B De bedrijfsleiding
- C Anders, nl.

- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

6.3 Worden opmerkingen/klachten die binnenkomen en verband houden met het MVO-beleid van de onderneming, en/of de uitvoering daarvan binnen de onderneming, in een gezamenlijk overleg met de medezeggenschap besproken?

- Ja
- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

.....

6.4 Is er een mogelijkheid om suggesties/ideeën m.b.t. het MVO-beleid van de onderneming in te brengen (aankruisen wat van toepassing),

- A Intern door medezeggenschap;
- B Intern door medewerkers;
- C Extern door derden.

6.5 Worden suggesties/ideeën die binnenkomen en verband houden met het MVO-beleid van de onderneming, en/of de uitvoering daarvan binnen de onderneming, in een gezamenlijk overleg met de medezeggenschap besproken?

- Ja
- Nee

6.6 Vervult de medezeggenschap een rol bij het toetsen van het MVO-beleid van de onderneming?

A door als medezeggenschap zelf een toetsing uit te voeren?

- Ja

Indien ja, worden deze resultaten in een gezamenlijk overleg met de bestuurder besproken?

- Ja
- Nee

- Nee

B door toetsing door (externe) deskundige(n) in opdracht van de medezeggenschap?

- Ja

Indien ja, worden deze resultaten in een gezamenlijk overleg met de bestuurder besproken?

- Ja
- Nee

- Nee

C laat de onderneming zelf zijn MVO verrichtingen toetsen door een externe deskundige?

- Ja

Indien ja, worden deze resultaten in een gezamenlijk overleg met de bestuurder besproken?

- Ja
- Nee

- Nee

Indien nee, is bekend waarom niet of hoe het anders geregeld is (conform 'pas toe of leg uit' principe)?

7 MVO model code

7.1 Heeft de bestuurder de door het MNO en Nyenrode opgestelde MVO modelcode met de medezeggenschap afgesloten als uitgangspunt voor het overleg met de medezeggenschap rond MVO?

- Ja
- Nee

Indien ja, sinds wanneer:

Bijlage 4.3 - Overzicht van multinationals per 25 januari 2012 aangesloten bij MNO

TELE COMMUNICATIE	BOUW	DETAILHANDEL	TRANSPORT	FINANCIËLE INSTELLINGEN
KPN	BAM Groep	Macintosh	KLM	ABN AMRO Bank
	Strukton Groep *	Ahold	TNT Express	AEGON
	Boskalis *		Post NL	Rabobank
	TBI Holdings *	Nike	DHL	Royal Bank of Scotland
	Van Oord *	IKEA	NS	ING Groep
	Heijmans *			Achmea
	Volker Wessels Stevin *			
	Dura Vermeer Groep *			
ELECTRONICA	DIENSTEN	OLIE	CHEMIE/ FARMACIE	MEDIA
Siemens	Randstad	Shell/SNG	DSM	Reed Elsevier
ASML	Logica	ExxonMobil	Akzo Nobel	Wolters Kluwer
Philips			Abbott	The Nielsen Company
Océ			Merck	
Ricoh				
NXP				
ENGINEERING	METAAL	VOEDING	ENERGIE	
Honeywell	Tata Steel	Heineken	Essent	
Imtech	DAF	Unilever		
Thales	Damen Shipyards Group	Sara Lee		
IBM		FrieslandCampina		
Stork				
Arcadis				
Grontmij				